

C/2024/4666

9.8.2024

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „W kierunku ambitnego przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla w UE”

(COM(2024) 62 final)

(C/2024/4666)

Sprawozdawca: **Gonçalo LOBO XAVIER**

Współsprawozdawca: **Jean-Michel POURTEAU**

Wniosek o konsultację	Komisja Europejska, 27.3.2024
Podstawa prawna	Art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
Sekcja odpowiedzialna	Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle
Data przyjęcia przez sekcję	15.5.2024
Data przyjęcia na sesji plenarnej	30.5.2024
Sesja plenarna nr	588
Wynik głosowania (za/przeciw/ wstrzymało się)	193/4/2

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny (EKES) uważa, że strategia na rzecz przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla jest zasadniczo wysoce pożądanym i wyważonym dokumentem, w którym uwzględniono wiele elementów istotnych dla wdrożenia wychwytywania i składowania dwutlenku węgla (CCS) oraz wychwytywania i utylizacji dwutlenku węgla (CCU) na skalę przemysłową w UE. Przyjęte podejście – dotyczące stworzenia w obecnej dekadzie składowisk, rozwiązań logistycznych i transportowych, infrastruktury oraz ram regulacyjnych lub reguł rynkowych na potrzeby zarządzania emisjami dwutlenku węgla, tak by powstały podwaliny dla ustanowienia jednolitego rynku dwutlenku węgla – jest w pełni uzasadnione.

1.2. EKES zwraca uwagę na potrzebę realizacji osiągalnych celów dotyczących rocznej zdolności składowania CO₂ w Europie: 50 mln ton do 2030 r., 250 mln ton do 2040 r., 450 mln ton do 2050 r. Zdaniem EKES-u UE powinna podjąć skuteczne kroki w celu zapewnienia wystarczającej zdolności składowania CO₂ w wielu państwach członkowskich dla dobra całej wspólnoty. Z tego względu EKES podziela pogląd, zgodnie z którym każde państwo członkowskie powinno przedstawić przegląd swoich miejsc geologicznych odpowiednich do składowania dwutlenku węgla, aby lepiej sprostać związanym z tym wyzwaniom.

1.3. EKES zgadza się, że należy udoskonalić komunikację dotyczącą przyjętych celów i sprawnie aktualizować dane niezbędne do zapewnienia skutecznego procesu decyzyjnego. Określono różne cele dotyczące ilości CO₂, którą należy wychwytywać, składować lub ponownie wykorzystywać (cele pośrednie na 2030 r., 2040 r. i 2050 r.). EKES sugeruje regularne ich aktualizowanie z uwzględnieniem postępów w tej dziedzinie oraz poziomów gotowości technologicznej, a także zdolności składowania CO₂. Pozwoli to na lepszą integrację całego ekosystemu.

1.4. EKES zdecydowanie zgadza się, że rozwój Europy powinien również opierać się na czystym procesie reindustrializacji. Przemysłowe zarządzanie emisjami dwutlenku węgla należy postrzegać jako kolejną okazję dla państw członkowskich do podniesienia jakości miejsc pracy i zrównoważonego pobudzenia wzrostu gospodarczego. EKES zwraca uwagę na potrzebę dostosowania strategii zarządzania emisjami dwutlenku węgla do specyfiki konkretnych sektorów przemysłu (takich jak energetyka, stal, cement, zakłady chemiczne), z uwzględnieniem ich unikalnych wzorców emisji i wymogów technologicznych. Wymaga to przyjęcia strategii na rzecz współpracy i partnerstwa w celu wsparcia współdziałania między instytucjami badawczymi, środowiskiem akademickim oraz innymi organizacjami publicznymi i prywatnymi, aby umożliwić wykorzystanie ich wiedzy fachowej i zasobów.

1.5. EKES uważa, że zasadnicze znaczenie ma również określenie przeszkód utrudniających skuteczne wdrażanie istniejących praktyk zarządzania emisjami dwutlenku węgla w środowisku przemysłowym, aby móc z łatwością wdrażać zmiany oraz określać strategię.

1.6. Zdaniem EKES-u UE ewidentnie potrzebuje strategii przemysłowej dotyczącej emisji dwutlenku węgla, która nie tylko przyczyni się do realizacji Zielonego Ładu, ale także zapewni wysokiej jakości miejsca pracy i sprawiedliwą transformację dla pracowników, a jednocześnie wskaże potencjalne niedobory siły roboczej i kwalifikacji. W tym celu należy też kontynuować inwestycje w zmianę i podnoszenie kwalifikacji siły roboczej, aby osiągnąć dwojaki cel: po pierwsze, zwiększyć atrakcyjność kariery zawodowej w branży, a po drugie, połączyć to z trwałą wiedzą, co pozwoli stworzyć bezpieczny proces o wysokiej jakości oraz zwiększyć konkurencyjność i zrównoważoność przedsiębiorstw prowadzących działalność przemysłową. Państwa członkowskie powinny współpracować z partnerami społecznymi w celu oceny wpływu na zatrudnienie.

1.7. EKES popiera dążenie Komisji do wspierania transgranicznych projektów infrastrukturalnych w zakresie transportu CO₂. Ważne jest, aby określić połączenia fizyczne i połączenia w zakresie przepływu danych między krajami.

1.8. EKES zaleca opracowanie jasnego planu inwestycyjnego opisującego każde źródło finansowania rozwoju technologii CCS/CCU. Wszelkie finansowanie publiczne powinno obejmować mechanizm warunkowości społecznej ukierunkowany na tworzenie i utrzymywanie wysokiej jakości miejsc pracy.

1.9. EKES uważa, że projekty redukcji emisji dwutlenku węgla powinny obejmować zarówno usuwanie dwutlenku węgla, jak i unikanie emisji dwutlenku węgla. Sądzi jednak, że unikanie emisji dwutlenku węgla jest obecnie niewystarczająco wspierane na szczeblu UE, choć inwestycje w rozwiązania w zakresie unikania emisji przyniosły już pozytywne rezultaty w sektorach użyteczności publicznej, transportu i ogrzewania. W związku z tym EKES zaleca ustanowienie – w odniesieniu do unikania emisji dwutlenku węgla – nowego, odrębnego, dobrze zaprojektowanego, mającego wysoki poziom integralności i solidnego systemu jednostek emisji, z solidnymi metodami, które nie jeszcze trzeba opracować. Jest zdania, że jednostki emisji przyznawane z tytułu unikania emisji dwutlenku węgla stanowiłyby zachętę do dekarbonizacji i zapewniłyby finansowanie dla projektów bezemisyjnych. Jednocześnie zwraca uwagę na fakt, że uprawnienia w ramach unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji (ETS) nie powinny być wykorzystywane jako „jednostki emisji”, ponieważ mogłyby to osłabić obecny rynkowy charakter unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

1.10. EKES uważa, że należy również zauważyć, że ze względu na ceny na rynku uprawnień do emisji, unikanie emisji dwutlenku węgla może być źródłem dodatkowych dochodów. Podmioty o niskim poziomie emisji posiadające nadwyżkę jednostek emisji mogłyby sprzedawać „niewykorzystane” emisje podmiotom o wysokim poziomie emisji. Taki mechanizm rynkowy umożliwiłby zatem wydawanie jednostek emisji dwutlenku węgla jako formy finansowania przyszłych projektów niskoemisyjnych.

1.11. Ponadto istnieją projekty CCS/CCU, które są wyraźnie ukierunkowane na usuwanie dwutlenku węgla. Unikanie emisji dwutlenku węgla jest inną drogą do dekarbonizacji i EKES uważa, że jest bardzo istotne. Komitet apeluje o wyważone i rozsądne podejście, które może połączyć najlepsze elementy obu uzupełniających się światów: unikania emisji i usuwania dwutlenku węgla.

2. Uwagi ogólne

2.1. W czasach ogromnych zmian i poważnych wyzwań nie ulega wątpliwości, że Europa potrzebuje silnej polityki, która przyczyni się do odbudowy jej przemysłu. Kolejne plany reindustrializacji nie spełniły założonych celów i obecnie Europa znajduje się w krytycznej sytuacji, która – w świetle celów i poziomów docelowych przewidzianych w strategii UE na rzecz Zielonego Ładu – wymaga natychmiastowej reakcji.

2.2. W związku z wymogami transformacji ekologicznej i cyfrowej, w tym jej wymiaru społecznego, podjęcie działań staje się jeszcze pilniejsze; europejski przemysł i europejska polityka muszą teraz łączyć innowacyjność, wydajność i konkurencyjność ze zrównoważonym rozwojem. Poziomy docelowe zostały określone, a Europejski Pakt na rzecz Klimatu zapoczątkowany przez Komisję Europejską w ramach Europejskiego Zielonego Ładu ma pomóc UE w realizacji celu, jakim jest osiągnięcie neutralności klimatycznej do 2050 r.

2.3. Jest to prawdziwe wyzwanie – działalność przemysłowa w znacznym stopniu przyczynia się do emisji dwutlenku węgla na całym świecie, a UE jest jednym z głównych ośrodków przemysłowych. W związku z tym pomimo dotychczasowych starań zmierzających do ograniczenia emisji dwutlenku węgla, przemysł ma do odegrania ważną rolę w całym procesie, a realizacja celów zaproponowanych przez UE wymaga podjęcia ogromnego wysiłku.

2.4. Określono różne poziomy docelowe dotyczące ilości CO₂, którą należy wychwytywać, składować lub ponownie wykorzystywać (cele pośrednie na 2030 r., 2040 r. i 2050 r.). EKES sugeruje regularne ich aktualizowanie z uwzględnieniem postępów w tej dziedzinie oraz poziomów gotowości technologicznej, a także zdolności składowania CO₂.

2.5. Należy zwrócić uwagę w szczególności na potrzebę realizacji osiągalnych celów dotyczących rocznej zdolności składowania CO₂ w Europie: 50 mln ton do 2030 r., 250 mln ton do 2040 r., 450 mln ton do 2050 r. Zdaniem EKES-u UE powinna podjąć skuteczne kroki w celu zapewnienia wystarczającej zdolności składowania CO₂ w wielu państwach członkowskich. Z tego względu EKES podziela pogląd, zgodnie z którym każde państwo członkowskie powinno przedstawić przegląd swoich miejsc geologicznych odpowiednich do składowania dwutlenku węgla.

2.6. Narzędzie, jakim jest wychwytywanie dwutlenku węgla, jest niezbędne do osiągnięcia europejskich celów klimatycznych i utrzymania konkurencyjności przemysłu. Nie należy zarazem nadmiernie rozszerzać zakresu wykorzystania CCS, lecz należy ukierunkować ten proces na sektory, z których emisje trudno zredukować. Jest to konieczne, aby uniknąć uzależnienia od długotrwałego stosowania paliw kopalnych tam, gdzie istnieją rozwiązania alternatywne, o ile są one wystarczające do zaspokojenia popytu. W wielu przypadkach elektryfikacja, środki na rzecz efektywności energetycznej i paliwa odnawialne stanowią bardziej opłacalne rozwiązania służące dekarbonizacji. Wykorzystywanie CCS wymaga inwestycji i energii. Odejście od paliw kopalnych w procesach przemysłowych powinno stanowić zatem opcję domyślną, a wychwytywanie dwutlenku węgla należy skoncentrować na zastosowaniach, w przypadku których alternatywne rozwiązania nie są wykonalne.

2.7. EKES apeluje, by z myślą o osiągnięciu rezultatów przyjąć wyważone podejście, uwzględniające zmiany zachodzące w całym procesie oraz dane zgromadzone podczas realizacji obecnych strategii politycznych. Jednocześnie należy bezwzględnie dokonać przeglądu istniejących polityk UE dotyczących zarządzania emisjami w sektorach przemysłowych, w tym systemów handlu uprawnieniami do emisji i mechanizmów ustalania opłat za emisję gazów cieplarnianych. Należy również określić przeszkody utrudniające skuteczne wdrażanie obecnych praktyk zarządzania emisjami dwutlenku węgla w środowisku przemysłowym.

2.8. Aby połączyć konkurencyjny przemysł ze zrównoważonym rozwojem, potrzebni są wykształceni pracownicy oraz dobre doradztwo i silne sojusze (pracownicy, przedsiębiorstwa, partnerzy społeczni ogółem). EKES ze szczególnym naciskiem wskazywał i wskazuje na konieczność dalszego inwestowania w przekwalifikowanie i podnoszenie kwalifikacji siły roboczej, mając na uwadze dwojaki cel: po pierwsze, zwiększenie atrakcyjności kariery zawodowej w branży; po drugie, połączenie jej z trwałą wiedzą w celu zwiększenia konkurencyjności i zrównoważonego charakteru przedsiębiorstw prowadzących działalność w przemyśle.

2.9. Rozsądnym rozwiązaniem jest zaangażowanie całego ekosystemu w określenie strategii i środków wdrażania ambitnego przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla w UE. Udział zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego to nie tylko możliwość, ale również obowiązek.

2.10. EKES uważa, że należy bezwzględnie dawać przykład innym, a w związku z tym wzywa do poprawy komunikacji i dzielenia się wiedzą, podkreślając przykłady udanych inicjatyw związanych z zarządzaniem emisjami dwutlenku węgla w UE.

2.11. UE musi zarazem wspierać i promować projekty badawcze i rozwojowe dotyczące technologii wychwytywania, utylizacji i składowania dwutlenku węgla ukierunkowanych na przemysł, aby stały się one bardziej opłacalne i skalowalne.

2.12. EKES zwraca również uwagę na potrzebę dostosowania strategii zarządzania emisjami dwutlenku węgla do konkretnych sektorów przemysłu, z uwzględnieniem ich unikalnych wzorców emisji i wymogów technologicznych. Wymaga to przyjęcia strategii na rzecz współpracy i partnerstwa w celu wsparcia współdziałania między instytucjami badawczymi, środowiskiem akademickim oraz innymi organizacjami publicznymi i prywatnymi, aby umożliwić wykorzystanie ich wiedzy fachowej i zasobów.

2.13. EKES uważa, że każde państwo członkowskie powinno kształtować własną strategię zgodną z zasadami UE, ale UE powinna koordynować działania, by sprawdzić, czy istnieje odpowiedni poziom zaangażowania, a także należy dzielić się dobrymi praktykami.

3. Uwagi szczegółowe

3.1. W ramach Europejskiego Zielonego Ładu wyznaczono ambitne cele w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych: redukcja o - 55 % do 2030 r. i neutralność klimatyczna do 2050 r. Aby osiągnąć te cele, zwłaszcza w odniesieniu do emisji CO₂, należy wdrożyć technologie zwane CCS (wychwytywanie i składowanie dwutlenku węgla) oraz CCU (wychwytywanie i utylizacja dwutlenku węgla), aby zaradzić emisjom, które trudno jest zredukować, czyli takim, których redukcja poprzez zapewnienie efektywności energetycznej i efektywności procesów nie byłaby wystarczająca do osiągnięcia celów dotyczących łagodzenia skutków zmiany klimatu.

3.2. W rozporządzeniu należy wyraźnie rozróżnić CO₂ pochodzenia kopalnego (jest to CO₂, który znajdował się w głębi ziemi w złożach węgla kamiennego, gazu ziemnego lub ropy naftowej) oraz biogeniczny CO₂ (jest to CO₂ znajdujący się już w atmosferze i wychwytywany przez biomasę w drodze fotosyntezy). Podczas gdy wychwytywanie CO₂ pochodzenia kopalnego może skutkować uniknięciem emisji, to wychwytywanie biogenicznego CO₂ może wywołać rzeczywisty pozytywny wpływ netto na klimat dzięki trwałemu pochłanianiu dwutlenku węgla za pomocą pochłaniaczy technologicznych i długoterminowemu usuwaniu poprzez wykorzystanie go w produktach takich jak polimery; strategia ta może również zapewnić zrównoważone źródło CO₂ na potrzeby produkcji chemikaliów, polimerów i paliw.

3.3. Należy zauważyć, że trwałe składowanie dwutlenku węgla mogą umożliwiać nie tylko formacje geologiczne, ale również technologie, takie jak mineralizacja.

3.4. Dwutlenek węgla można nie tylko składować, ale stanowi on zasadniczy surowiec niezbędny na przykład w przemyśle chemicznym i w produkcji napojów. Ważnym elementem europejskiej strategii na rzecz zarządzania emisjami dwutlenku węgla powinno być zastąpienie zapotrzebowania przemysłu na CO₂ zrównoważonymi źródłami CO₂ o obiegu zamkniętym. Należy zachęcać do stosowania dwutlenku węgla w obiegu zamkniętym.

3.5. Chociaż wychwytywanie i składowanie CO₂ pochodzenia kopalnego zostało już uznane w dyrektywie o handlu emisjami (ETS), obecnie nie stosuje się żadnych zachęt skłaniających do wychwytywania biogenicznego CO₂. W związku z tym jednym z priorytetowych zadań powinno być ustanowienie zachęt do wychwytywania, składowania i wykorzystywania biogenicznego CO₂. Można między innymi powiązać wychwytywanie biogenicznego CO₂ z ETS, na przykład poprzez wydawanie nowych uprawnień z tytułu usuwania dwutlenku węgla.

3.6. Wiele sektorów przemysłu wytwórczego emituje CO₂: elektrownie wykorzystujące ropę naftową i gaz, elektrownie opalane węglem kamiennym lub brunatnym, huty żelaza i stali, wytwórnie cementu, przemysł chemiczny, elektrownie wykorzystujące spalanie biomasy i odpadów oraz zakłady produkujące nawozy. Choć sektory te (odpowiedzialne za 20 % łącznych emisji CO₂ w UE) pracują obecnie nad stworzeniem nowych procesów niepowodujących emisji, będą intensywnie wykorzystywać technologie usuwania dwutlenku węgla, aby znacząco ograniczyć swoje emisje CO₂. Dekarbonizacja przemysłu jest nie tylko niezbędna do walki z globalnym ociepleniem, ale również stanowi kluczowy krok na drodze do stopniowego odchodzenia od paliw kopalnych.

3.7. Proces CCS polega na pobraniu CO₂ ze źródeł przemysłowych, a następnie jego separacji za pomocą różnych technologii podrzędnych: absorpcji, adsorpcji, membran, cyklu wysokich temperatur, a ostatnio bezpośredniego wychwytywania z powietrza (CO₂ jest separowany bezpośrednio z powietrza). Następnie CO₂ zostaje sprężony w celu dalszego transportu, głównie za pomocą rurociągów, ale potencjalnie również samochodami ciężarowymi, pociągami lub statkami. Ostatnim etapem jest składowanie w składowiskach geologicznych na lądzie i na morzu: w formacjach solankowych (na przykład na norweskim polu gazowym Sleipner na Morzu Północnym od 1996 r.) czy w pokładach węgla nienadających się do eksploatacji. Monitorowanie procesów związanych z dwutlenkiem węgla w warstwie geologicznej ma zatem zasadnicze znaczenie dla zapewnienia trwałości tej formy redukcji emisji.

3.8. Pierwsze etapy procesu CCU przebiegają analogicznie do CCS, lecz ostatecznym celem nie jest trwałe składowanie CO₂. Zamiast tego wychwytywany dwutlenek węgla jest przekształcany w wartościowe substancje lub produkty, takie jak: chemikalia i materiały polimerowe (tworzywa sztuczne, beton), alkohole, węglowodory i produkty pochodne. Z uwagi na istotny potencjał związany z CCU proces ten cieszy się coraz większym zainteresowaniem w różnych powiązanych dziedzinach (może on na przykład przyczynić się do dekarbonizacji sektorów lotnictwa i żeglugi dzięki wykorzystywaniu paliw syntetycznych).

3.9. W odniesieniu do rozwoju infrastruktury transportowej należy określić odpowiednie dla tej dziedziny przepisy dotyczące zdrowia i bezpieczeństwa w kontekście warunków pracy, przy jednoczesnym wzmocnieniu konstruktywnego dialogu między partnerami społecznymi.

3.10. Tworzenie nowych miejsc pracy w obszarze technologii CCS/CCU będzie wymagało odpowiedniego przygotowania zawodowego poprzez kształcenie i szkolenie zawodowe, a także podnoszenia kwalifikacji pracowników i inżynierów oraz realizacji krajowych programów szkoleń.

3.11. Aby można było zrealizować te projekty w dziedzinie CCS/CCU, wszystkie zainteresowane strony – przemysłowcy, władze publiczne, społeczeństwo obywatelskie, organizacje pozarządowe i związki zawodowe – muszą być zaangażowane na wczesnym etapie procesu. Będzie to miało kluczowe znaczenie dla akceptacji tych projektów przez społeczeństwo. Należy połączyć decydentów na szczeblu lokalnym i krajowym z przedsiębiorstwami i podmiotami społecznymi, takimi jak związki zawodowe, organizacje pozarządowe zajmujące się ochroną środowiska i przedstawiciele społeczności lokalnych, aby prowadzili przejrzysty dialog na temat znaczenia i korzyści projektów CCS/CCU. Takie zmiany w przedsiębiorstwach przemysłowych, których dotyczą procesy CCS/CCU, wymagają sprawiedliwej transformacji, która nie pozostawi nikogo w tyle. Oparty na szacunku dialog społeczny ze związkami zawodowymi powinien zagwarantować zaoferowanie odpowiedniego szkolenia pracownikom potrzebującym przekwalifikowania.

3.12. EKES uważa, że celem kampanii uświadamiających jest zagwarantowanie powszechnego zrozumienia znaczenia przewidzianych działań, a także wymiana wiedzy i przedstawienie przeglądu obecnych poziomów emisji CO₂.

3.13. EKES zwraca uwagę, że przy rozpatrywaniu technologii wychwytywania dwutlenku węgla nie stosuje się podejścia opartego na efektywności energetycznej. Nie należy jednak lekceważyć kosztów tego energochłonnego procesu, który powinien zostać dostosowany do planu REPowerEU.

3.14. Obecny unijny system handlu uprawnieniami do emisji ma na celu obniżenie wszystkich emisji w drodze ich pomiaru. W przypadku technologii CCU wychwycony dwutlenek węgla trafia do ponownego wykorzystania, zatem nie należy go liczyć dwukrotnie (najpierw w miejscu pierwotnej emisji, a następnie w miejscu ponownej emisji w ramach nowego procesu).

4. Ramy finansowe

4.1. Koszty związane z CCS/CCU są obecnie wysokie i nie do udźwignięcia dla przedsiębiorstw bez ulg podatkowych, finansowania publicznego lub pożyczek. Koszty te można obniżyć w przypadku szerokiego wdrożenia technologii i stosowania infrastruktury transportowej (rurociągów). Szacunki kosztów znacznie różnią się w związku z niepewnością przyszłych cen CO₂.

4.2. Środki finansowe przeznaczone na CCS/CCU należy opatrzyć stosownym szczegółowym opisem i rozpatrywać w szerszej perspektywie w stosunku do ogólnego finansowania planu przemysłowego Zielonego Ładu.

4.3. Wstępne szacunki kosztów osiągnięcia celów na 2030 r.: inwestycje w wysokości 3 mld EUR potrzebne do budowy składowisk, 6–9 mld EUR potrzebne na infrastrukturę transportową oraz 13–103 EUR za tonę potrzebne do wychwytywania CO₂ z punktowego źródła zanieczyszczeń⁽¹⁾. EKES zaleca opracowanie jasnego planu inwestycyjnego opisującego każde źródło finansowania rozwoju technologii CCS/CCU. Wszelkie finansowanie publiczne powinno obejmować mechanizm warunkowości społecznej ukierunkowany na tworzenie i utrzymywanie wysokiej jakości miejsc pracy. W związku z tym EKES z zadowoleniem przyjmuje wszelkie programy, które mogą ukierunkować innowacje i zasoby na tę kluczową zmianę. Są to między innymi:

- Fundusz Innowacyjny (podatki z systemu handlu uprawnieniami do emisji) – 25 mld EUR przeznaczone na CCS/CCU,
- Instrument „Łącząc Europę” dla rzecz sieci transportowej,
- Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności wspierający inwestycje w czyste technologie,
- Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji dla regionów zmagających się z wyzwaniami społecznymi,
- „Horyzont Europa” w odniesieniu do badań i rozwoju.

(¹) Komunikat Komisji COM(2024) 62, pkt 5.1 „Inwestowanie i finansowanie”, s. 22.

4.4. Jednym z problemów związanych z finansowaniem CCS/CCU jest wymóg uwzględnienia poszczególnych elementów całego łańcucha wartości: źródła emisji, wychwytywania, transportu, magazynowania i wykorzystania. Kolejny problem dotyczy rentownego uzasadnienia biznesowego tych procesów, które zależy od ceny emisji dwutlenku węgla w ramach EU ETS.

4.5. Oczekuje się, że źródłem większości inwestycji niezbędnych do wdrożenia wspomnianych nowych, czystych technologii wychwytywania i ponownego wykorzystania dwutlenku węgla w nadchodzących latach będzie sektor prywatny. Niemniej jednak finansowanie ze środków europejskich i ze środków państw członkowskich musi odegrać kluczową rolę w pozyskiwaniu inwestycji prywatnych i przyciąganiu wielu innowacyjnych projektów.

5. Handel uprawnieniami do emisji a unikanie emisji dwutlenku węgla

5.1. EKES uważa, że unijny system handlu uprawnieniami do emisji (ETS) i międzynarodowe rynki uprawnień do emisji dwutlenku węgla mogą odegrać kluczową rolę w ograniczaniu globalnych emisji gazów cieplarnianych w sposób racjonalny pod względem kosztów. System EU ETS został niedawno wzmocniony w ramach pakietu „Gotowi na 55”, aby objąć dodatkowe sektory gospodarki, w tym budynki, transport drogowy, żeglugę morską i lotnictwo. Art. 6 porozumienia paryskiego zapewnia już podstawę prawną dla korzystania z międzynarodowych rynków uprawnień do emisji dwutlenku węgla poprzez międzynarodowy handel uprawnieniami do emisji przy przestrzeganiu solidnych zasad rozliczania. Takie mechanizmy ustalania opłat za emisję gazów cieplarnianych i handel uprawnieniami do emisji powinny być korzystne dla przemysłowego zarządzania emisjami dwutlenku węgla.

5.2. EKES zauważa, że istnieje szereg inicjatyw ustawodawczych, które można wykorzystać do wspierania działań sektorowych przyczyniających się do usuwania i unikania dwutlenku węgla. Dobrym przykładem jest rozporządzenie w sprawie usuwania dwutlenku węgla i rolnictwa węglowego (CRCF), ustanawiające pierwsze ogólnounijne dobrowolne ramy certyfikacji usuwania dwutlenku węgla, rolnictwa węglowego i składowania dwutlenku węgla w produktach wytwarzanych w Europie. Jeżeli chodzi o transport, UE dyskutuje obecnie nad zharmonizowanym mechanizmem uwzględniania emisji gazów cieplarnianych związanych z usługami transportowymi – rozporządzeniem CountEmissionsEU – co także należy wziąć pod uwagę.

5.3. EKES uważa, że projekty redukcji emisji dwutlenku węgla powinny obejmować zarówno usuwanie dwutlenku węgla, jak i unikanie emisji dwutlenku węgla. Sądzi jednak, że unikanie emisji dwutlenku węgla jest obecnie niewystarczająco wspierane na szczeblu UE, choć inwestycje w rozwiązania w zakresie unikania emisji przyniosły już pozytywne rezultaty w sektorach użyteczności publicznej, transportu i ogrzewania. W związku z tym EKES zaleca ustanowienie – w odniesieniu do unikania emisji dwutlenku węgla – nowego, odrębnego, dobrze zaprojektowanego, mającego wysoki poziom integralności i solidnego systemu jednostek emisji, z solidnymi metodami, które nie jeszcze trzeba opracować. Jest zdania, że jednostki emisji przyznawane z tytułu unikania emisji dwutlenku węgla stanowiłyby zachętę do dekarbonizacji i zapewniłyby finansowanie dla projektów bezemisyjnych. Jednocześnie zwraca uwagę na fakt, że uprawnienia w ramach EU ETS nie powinny być wykorzystywane jako „jednostki emisji”, ponieważ mogłyby to osłabić obecny rynkowy charakter unijnego systemu handlu uprawnieniami do emisji.

5.4. EKES uważa, że należy również zauważyć, że ze względu na ceny na rynku uprawnień do emisji, unikanie emisji dwutlenku węgla może być źródłem dodatkowych dochodów. Podmioty o niskim poziomie emisji posiadające nadwyżkę jednostek emisji mogą sprzedawać „niewykorzystane” emisje podmiotom o wysokim poziomie emisji. Taki mechanizm rynkowy umożliwia wydawanie jednostek emisji dwutlenku węgla jako formy finansowania przyszłych projektów niskowymiarowych.

5.5. Ponadto w ETS istnieją obecnie zachęty (ograniczona liczba bezpłatnych uprawnień i wysokie opłaty emisyjne) dla podmiotów o wysokim poziomie emisji gazów cieplarnianych do ograniczenia emisji. Jednak zasady handlu jednostkami emisji między przedsiębiorstwami nadal nie są jednak dobrze znane: nie są jasne i nie jest łatwo przenieść własność. Przepisy te należy rozszerzyć, aby zachęcić podmioty o niskim poziomie emisji do dalszego ograniczania emisji i otrzymywania środków finansowych za redukcję emisji. Należy dążyć do wyjaśnienia zasad.

5.6. EKES uważa, że finansowanie ze strony UE i państw członkowskich powinno odgrywać rolę w pozyskiwaniu inwestycji prywatnych i przyciąganiu wielu innowacyjnych projektów CCS/CCU oraz projektów dotyczących redukcji i unikania emisji dwutlenku węgla.

Bruksela, dnia 30 maja 2024 r

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Oliver RÖPKE
